

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาและสิทธิในดอกเบี้ย
จากบัญชีดูแลผลประโยชน์

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้มีหนังสือ ที่ กค ๑๐๐๘/๓๓๕๔ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า พระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดให้มีหลักเกณฑ์ในการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่คู่สัญญาในการทำสัญญาจะซื้อจะขายอสังหาริมทรัพย์หรือการทำสัญญาต่างตอบแทนอื่นใด และได้กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับการประกอบกิจการดูแลผลประโยชน์ทำหน้าที่ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ฯ รวมทั้งให้ความเห็นตามประเด็นที่ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาตามพระราชบัญญัตินี้ขอหารือ และให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ซึ่งพระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ฯ เป็นกฎหมายที่กำหนดให้มี “ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา” หรือ “คนกลาง” ทำหน้าที่ดูแลการชำระหนี้ของคู่สัญญาให้เป็นไปตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ โดยกระทำเป็นทางค้ำประกันและได้รับค่าตอบแทนหรือค่าบริการ ทั้งนี้ การจัดให้มีคนกลางดังกล่าวใช้หลักการสมมติใจของคู่สัญญา ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้จะทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจว่า หากไม่ได้รับสินค้าหรือทรัพย์สินที่ผู้จะขายตกลงจะขายให้เงินของผู้ซื้อที่ได้ชำระค่าสินค้าไปแล้วนั้นจะยังคงอยู่ เช่น ในกรณีของการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ เงินดาวน์ของผู้ซื้อจะอยู่ในบัญชีดูแลผลประโยชน์ที่ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาเปิดไว้กับสถาบันการเงิน จนกระทั่งผู้ขายได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาจึงจะโอนเงินดาวน์ของผู้ซื้อที่อยู่ในบัญชีดูแลผลประโยชน์ให้กับผู้ขายและดำเนินการให้มีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้กับผู้ซื้อ โดยพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ใช้สำหรับการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น แต่รวมถึงการซื้อขายสินค้าอื่นที่เป็นสัญญาต่างตอบแทนด้วย ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาได้ขอหารือคณะกรรมการกำกับการประกอบกิจการดูแลผลประโยชน์ในประเด็น ดังนี้

(๑) ตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญามีหน้าที่ในการดูแลให้คู่สัญญาปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามระยะเวลาและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ และดูแลรักษาเงิน ทรัพย์สิน หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ที่คู่สัญญาได้ส่งมอบให้อยู่ในความครอบครองของตน พร้อมทั้งดำเนินการส่งมอบเงินและจัดให้มีการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในทรัพย์สินให้แก่คู่สัญญา หากคู่สัญญาตกลงกันที่จะให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาดูแลรักษาเฉพาะเงิน ทรัพย์สิน หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้เพียงอย่างหนึ่งอย่างใดที่คู่สัญญาได้ส่งมอบให้อยู่ในความครอบครองของผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาแล้ว จะถือเป็นการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่

(๒) มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ในกรณีที่คู่สัญญาได้ปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ครบถ้วนแล้ว ให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาโอนเงินพร้อมดอกเบี้ยจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ให้แก่คู่สัญญาซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องโอนหรือส่งมอบทรัพย์สิน และจัดให้มีการโอนหรือส่งมอบทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ตามสัญญาให้แก่คู่สัญญาซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องชำระเงิน หากคู่สัญญาตกลงกันที่จะให้ดอกเบี้ยจากบัญชีดูแลผลประโยชน์โอนให้แก่บุคคลอื่นที่มีใช้คู่สัญญาซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องโอนหรือส่งมอบทรัพย์สินเมื่อคู่สัญญาได้ปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ครบถ้วนแล้วจะสามารถกระทำหรือไม่ และนิติกรรมดังกล่าวจะตกเป็นโมฆะหรือไม่

คณะกรรมการกำกับการประกอบกิจการดูแลผลประโยชน์พิจารณาแล้วมีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย จึงให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังหารือในประเด็น ดังนี้

๑. ตามมาตรา ๗ ซึ่งได้บัญญัติว่า ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญามีหน้าที่ดูแลให้คู่สัญญาปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามระยะเวลาและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ และดูแลรักษาเงิน ทรัพย์สิน หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ที่คู่สัญญาได้ส่งมอบให้อยู่ในความครอบครองของตนนั้น ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาสามารถเลือกทำหน้าที่เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งได้หรือไม่ ซึ่งสามารถตีความได้เป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

๑.๑ กรรมการกำกับการประกอบกิจการดูแลผลประโยชน์ฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่า นิยามของสัญญาดูแลผลประโยชน์หมายความว่าสัญญาระหว่างคู่สัญญากับผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาที่กำหนดให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญามีหน้าที่ดูแลการชำระหนี้ของคู่สัญญาให้เป็นไปตามที่คู่สัญญาตกลงกันไว้ และคู่สัญญา หมายถึง คู่สัญญาตามสัญญาต่างตอบแทนใด ๆ ที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีหนี้ในการโอนหรือส่งมอบทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้และคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีหนี้ในการชำระหนี้ตามสัญญา ดังนั้น ในการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาจึงต้องดูแลรักษาทั้งเงินและทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ ประกอบกับตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง คำว่า “และ” ในประโยค “และดูแลรักษาเงิน ทรัพย์สิน หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ที่คู่สัญญาได้ส่งมอบให้อยู่ในความครอบครองของตน” อาจตีความได้ว่า ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญามีหน้าที่ต้องดูแลทั้งเงินและทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ที่อยู่ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ โดยไม่สามารถเลือกที่จะดูแลเงินหรือทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งได้

๑.๒ กรรมการกำกับการประกอบกิจการดูแลผลประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่ง และผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญามีความเห็นว่า ตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง คำว่า “หรือ” ในประโยค “และดูแลรักษาเงิน ทรัพย์สิน หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ที่คู่สัญญาได้ส่งมอบให้อยู่ในความครอบครองของตน” อาจตีความได้ว่า ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญามีหน้าที่ต้องดูแลเงิน ส่วนทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้นั้น ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาสามารถเลือกที่จะทำหน้าที่ในการดูแลได้ ทั้งนี้ ตามความต้องการของคู่สัญญา โดยไม่จำเป็นต้องดูแลทั้งเงินและทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้

๒. ตามมาตรา ๑๙ เมื่อคู่สัญญาได้ปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ครบถ้วนแล้ว คู่สัญญาสามารถตกลงกันที่จะโอนดอกเบี้ยจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ให้แก่คู่สัญญาที่มีใช้ฝ่ายที่ต้องโอนหรือส่งมอบทรัพย์สินได้หรือไม่ ซึ่งสามารถตีความได้เป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

๒.๑ กรรมการกำกับการประกอบกิจการดูแลผลประโยชน์ฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่า ตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๙ บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า หากสัญญาดูแลผลประโยชน์สิ้นสุดลงให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาโอนเงินพร้อมดอกผลจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ให้แก่คู่สัญญาซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องโอนหรือส่งมอบทรัพย์สิน ดังนั้น ฝ่ายที่ต้องโอนหรือส่งมอบทรัพย์สินจึงเป็นผู้ที่จะได้รับดอกผลโดยคู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันเองได้ว่าใครจะเป็นผู้ได้รับดอกผลที่เกิดจากเงินในบัญชีดูแลผลประโยชน์ เนื่องจากการตกลงที่มีวัตถุประสงค์ต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๒.๒ กรรมการกำกับการประกอบกิจการดูแลผลประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่งและผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญามีความเห็นว่า คู่สัญญาสามารถตกลงกันเองได้ว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้รับดอกผลที่เกิดจากเงินในบัญชีดูแลผลประโยชน์ มิเช่นนั้น จะเกิดปัญหากรณีเงินฝากบางประเภทของบุคคลผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ (Non-resident) ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดห้ามธนาคารพาณิชย์ให้ดอกเบี้ยแก่บัญชีของบุคคลดังกล่าว ซึ่งหากผู้ฝากที่ได้รับเงินดังกล่าวเป็นบุคคลผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ (Non-resident) ก็จะไม่สามารถจ่ายดอกเบี้ยให้ได้ นอกจากนี้ การตกลงในเรื่องการจ่ายดอกผลจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ในสัญญาระหว่างคู่สัญญาแม้ว่าจะกำหนดแตกต่างจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายแต่ถ้ามิใช่กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การตกลงในเรื่องการจ่ายดอกผลจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ดังกล่าวจึงไม่เป็นโมฆะและสามารถบังคับได้ตามมาตรา ๑๕๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) และผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง และปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันมีการนำสัญญาดูแลผลประโยชน์ไปใช้ในการซื้อขายหุ้น ซึ่งคู่สัญญาประสงค์จะให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาดูแลรักษาเฉพาะเงินเท่านั้น สำหรับการซื้อขายอาคารชุดหรือบ้านจัดสรร คู่สัญญาประสงค์จะให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาดูแลเฉพาะเอกสารหลักฐานบางอย่างที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาจึงขอหารือว่า ตามที่มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ผู้ดูแลรักษาเงิน ทรัพย์สิน หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ คู่สัญญาสามารถตกลงให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาดูแลรักษาเฉพาะเงิน ทรัพย์สิน หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้เพียงอย่างหนึ่งอย่างใดได้หรือไม่ ส่วนดอกผลตามมาตรา ๑๙ นั้น เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ต่างชาติซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการดูแลผลประโยชน์มีประเด็นสงสัยว่า มาตรา ๑๙ กำหนดให้ดอกผลตกแก่คู่สัญญาซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องโอนหรือส่งมอบทรัพย์สิน แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติมาตรการป้องปรามการเก็งกำไรค่าเงินบาทโดยกำหนดให้สถาบันการเงินดการจ่ายดอกเบี้ยให้แก่บัญชีของผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ (Non-resident) หากคู่สัญญาตกลงกันให้คู่สัญญาซึ่งเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศได้รับดอกผลจากบัญชีดูแลผลประโยชน์จะกระทำได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) พิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า จากบทนิยามคำว่า “กิจการดูแลผลประโยชน์” “สัญญาดูแลผลประโยชน์” และ “คู่สัญญา” ตามมาตรา ๓^๑ แห่งพระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ฯ ได้

^๑ มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

กำหนดให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาทำหน้าที่เป็นคนกลางเพื่อดูแลการชำระหนี้ของคู่สัญญาให้เป็นไปตามที่ตกลงกันในสัญญาดูแลผลประโยชน์ โดยกฎหมายได้กำหนดกรอบของสัญญาดูแลผลประโยชน์ไว้ในมาตรา ๖^๒ ให้มีรายละเอียดในเรื่องชื่อและที่อยู่ของคู่สัญญา วันที่ทำสัญญาดูแลผลประโยชน์ ชื่อสัญญาต่างตอบแทน ระยะเวลาหรือเงื่อนไขในการส่งมอบทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้และการส่งมอบเงินของคู่สัญญา หลักเกณฑ์การโอนเงินออกจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญาและผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา และค่าตอบแทนและค่าบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาไว้ด้วย กล่าวคือ ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาต้องดูแลให้คู่สัญญาปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามระยะเวลาและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ และดูแลรักษาเงิน ทรัพย์สิน หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ที่คู่สัญญาได้ส่งมอบให้อยู่ในความครอบครองของตน พร้อมทั้งดำเนินการส่งมอบเงินและจัดให้มีการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในทรัพย์สินให้แก่คู่สัญญาตามมาตรา ๗^๓ โดยในการดูแลรักษาเงินนั้น ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญามีหน้าที่ต้องเปิดบัญชีดูแลผลประโยชน์กับสถาบันการเงินและนำเงินที่ได้รับจากคู่สัญญาฝ่ายที่ต้องชำระเงินฝากไว้ในบัญชีดูแล

“กิจการดูแลผลประโยชน์” หมายความว่า การทำหน้าที่เป็นคนกลางเพื่อดูแลการชำระหนี้ของคู่สัญญาให้เป็นไปตามที่ตกลงกันในสัญญาดูแลผลประโยชน์ โดยกระทำเป็นทางคำปกติและได้รับค่าตอบแทนหรือค่าบริการ

“สัญญาดูแลผลประโยชน์” หมายความว่า สัญญาที่ทำขึ้นระหว่างคู่สัญญากับผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา โดยผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาตกลงจะดูแลการชำระหนี้ของคู่สัญญาให้เป็นไปตามที่คู่สัญญาตกลงกันได้

“คู่สัญญา” หมายความว่า คู่สัญญาตามสัญญาต่างตอบแทนใด ๆ ที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีหนี้ในการโอนหรือส่งมอบทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ และคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีหนี้ในการชำระเงินตามสัญญา

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๖ สัญญาดูแลผลประโยชน์ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของคู่สัญญาและผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา และอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของคู่สัญญาและผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา

(๒) วันที่ทำสัญญาดูแลผลประโยชน์

(๓) ชื่อสัญญาต่างตอบแทนที่กำหนดระหว่างคู่สัญญา

(๔) ระยะเวลาหรือเงื่อนไขในการส่งมอบทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้และการส่งมอบเงินของคู่สัญญา

(๕) หลักเกณฑ์ในการโอนเงินออกจากบัญชีดูแลผลประโยชน์

(๖) สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญาและผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา

(๗) ค่าตอบแทนและค่าบริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผลประโยชน์

(๘) รายการอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

^๓ มาตรา ๗ ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญามีหน้าที่ในการดูแลให้คู่สัญญาปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามระยะเวลาและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ และดูแลรักษาเงิน ทรัพย์สิน หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ที่คู่สัญญาได้ส่งมอบให้อยู่ในความครอบครองของตน พร้อมทั้งดำเนินการส่งมอบเงินและจัดให้มีการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในทรัพย์สินให้แก่คู่สัญญา

นอกจากหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาอาจให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับสัญญาดูแลผลประโยชน์ตามที่ข้อตกลงกับคู่สัญญาได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ผลประโยชน์ตามมาตรา ๑๗^๕ สำหรับการดูแลรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาต้องจัดเก็บทรัพย์สินของคู่สัญญาแยกออกจากทรัพย์สินของตน โดยจัดทำบัญชีทรัพย์สินของคู่สัญญาแต่ละรายแยกออกจากบัญชีทรัพย์สินของตนตามมาตรา ๑๔^๕ ซึ่งแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ฯ ในการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาสามารถดำเนินการให้คู่สัญญาปฏิบัติตามการชำระหนี้ให้สำเร็จลุล่วงตามที่กำหนดในสัญญาดูแลผลประโยชน์ อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่คู่สัญญาว่าจะได้รับการปฏิบัติตามการชำระหนี้ครบถ้วนตามที่ตกลงกันไว้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว การที่คู่สัญญาจะตกลงให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาดูแลรักษาเฉพาะเงิน ทรัพย์สิน หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้เพียงอย่างเดียวจึงไม่อาจกระทำได้ เพราะเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติตามมาตรา ๗

ประเด็นที่สอง เห็นว่า เมื่อพิจารณามาตรา ๑๙^๖ ประกอบมาตรา ๒๐^๗ และมาตรา ๒๒^๘ แห่งพระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ฯ จะเห็นว่าพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดกรอบให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาปฏิบัติเมื่อมีการโอนเงินจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ไว้ดังนี้คือ ผู้ดูแล

^๕ มาตรา ๑๗ เมื่อคู่สัญญาตกลงกันให้มีผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา ให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาดำเนินการจัดทำสัญญาดูแลผลประโยชน์ตามมาตรา ๖ และดำเนินการเปิดบัญชีดูแลผลประโยชน์เพื่อสัญญารายนั้นกับสถาบันการเงิน และนำเงินที่ได้รับจากคู่สัญญาฝ่ายที่ต้องชำระเงินฝากไว้ในบัญชีดูแลผลประโยชน์ดังกล่าวภายในหนึ่งวันทำการ

ให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาออกหลักฐานเป็นหนังสือรับรองการฝากเงินส่งให้คู่สัญญาฝ่ายที่ต้องชำระเงินทุกครั้ง โดยให้ถือว่าหลักฐานดังกล่าวเป็นหลักฐานในการปฏิบัติเกี่ยวกับการชำระหนี้เงินตามสัญญา และให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาแจ้งเป็นหนังสือให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทราบถึงการฝากเงินนั้นโดยทันที

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ มาตรา ๑๔ ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาต้องจัดเก็บทรัพย์สินของคู่สัญญาแยกออกจากทรัพย์สินของตน โดยต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินของคู่สัญญาแต่ละรายแยกออกจากบัญชีทรัพย์สินของตน รวมทั้งเก็บรักษาบัญชีดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

^๖ มาตรา ๑๙ ในกรณีที่คู่สัญญาได้ปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ครบถ้วนแล้ว ให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาโอนเงินพร้อมดอกผลจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ให้แก่คู่สัญญาซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องโอนหรือส่งมอบทรัพย์สิน และจัดให้มีการโอนหรือส่งมอบทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ตามสัญญาให้แก่คู่สัญญาซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องชำระเงิน

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งปฏิเสธการรับชำระหนี้ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๒๓ มาใช้บังคับ

^๗ มาตรา ๒๐ การโอนเงินจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาต้องโอนเข้าบัญชีของคู่สัญญาซึ่งมีสิทธิได้รับเงินโดยตรง และต้องแจ้งเป็นหนังสือให้คู่สัญญาดังกล่าวทราบโดยทันที

^๘ มาตรา ๒๒ เมื่อสัญญาดูแลผลประโยชน์เลิกกัน ให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาพิจารณาดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คู่สัญญาฝ่ายที่ต้องชำระเงินได้รับเงินและดอกผลจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ หรือ

(๒) ให้คู่สัญญาฝ่ายที่ต้องโอนหรือส่งมอบทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ได้รับเงินและดอกผลจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์

ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดระยะเวลาการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒)

ผลประโยชน์ของคู่สัญญาต้องโอนเงินเข้าบัญชีของคู่สัญญาซึ่งมีสิทธิได้รับเงินโดยตรง โดยหากเป็นกรณีที่คู่สัญญาปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในสัญญาดูแลผลประโยชน์ครบถ้วนแล้ว ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาต้องโอนเงินพร้อมดอกเบี้ยจากบัญชีดูแลผลประโยชน์ให้แก่คู่สัญญาซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องโอนหรือส่งมอบทรัพย์สิน แต่หากเป็นกรณีที่มีการเลิกสัญญาดูแลผลประโยชน์ ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาต้องพิจารณาว่าจะโอนเงินและดอกเบี้ยให้คู่สัญญาฝ่ายที่ต้องชำระเงินหรือคู่สัญญาฝ่ายที่ต้องโอนหรือส่งมอบทรัพย์สินหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ กรณีจึงเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้วว่า ผู้ดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญาต้องโอนเงินและดอกเบี้ยให้แก่คู่สัญญาฝ่ายใด คู่สัญญาจึงไม่สามารถตกลงโอนดอกเบี้ยให้กับบุคคลอื่นอันเป็นการขัดต่อมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๒ ได้

(ลงชื่อ) อัชพร จารุจินดา

(นายอัชพร จารุจินดา)

เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔